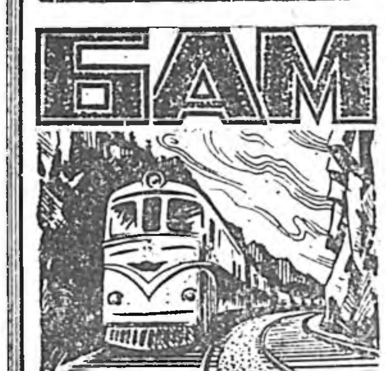
Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 226 (16749) | 1984 оной октябриин 2, вторник | Сэн 3 мүнгэн.



АЖАЛША АРАДАЙ АЛДАР СОЛОТО ИЛАЛТА

Мүнөөнэй үе сагай агуу барилга болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ ажалай үшөө нэгэ, шэнэ илалта туйлагдаба. Үсэгэлдэр Шэтын областиин Куанда станци шадар БАМ-ай Баруун ба Түбэй участогуудай барилгашад һүүлшын рельс—«алтан залгалаа» табижа, Ленэ мүрэнһөө Номгон далайн эрье хүрэтэр поезднууд ябаха аргатай болобо. Энэ совет ороной ажалша арад зоной алдар солото агуу илалта мүн.

КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгые—арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Байгал-Амарай түмэр замаар үргэлжэдэнь поезднуудые ябуулдаг болгохо гэһэн даабарииe бар хүсэтэ, баатар зоригто барилгашад болзорһоонь нэгэ жэлээр урид дүүргэбэ ха юм. Түгэсхэлэй «алтан залгалаа» Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Бондарь болон суута барилгашан Иван Варшавскиин хүтэлбэрилдэг бригаданууд табиһан байна.

Энэ баяр баясхаланта үйлэ хэрэгтэ хабаадахаяа холын хүндэтэ айлшад, БАМ-ай бүхы участогуудай эрхим түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ илагшад, түмэр замай барилга эрхилжэ байгаа хүтэлбэрилэгшэд, Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин партийна, совет, комсомолой болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд ерээ.

Байгал-Амарай түмэр зам нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһололой ехэ митинг үсэгэлдэр Куандада болобо (тус митинг тухай материал газетэдэмнай толилогдохо).

Энэ гайхамшагта, мартагдашагүй үдэр Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хабаадаһан бүхы хүнүүдые ажалай ехэ илалтаарнь үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди.

БАРИЛГАШАДАЙ БААТАРШАЛГА

К. МОХОРТОВ, СССР-эй ТРАНСПОРТНА БАРИЛГЫН МИНИСТРЭЙ ОРЛОГШО—ГЛАВБАМСТРОЙН НАЧАЛЬНИК

Хоридохи зуун жэлэй суута барилгын «алтан» рельс табиха энэ баяр ёһололой үдэр ерэбэ. БАМ-ай бүхы замаар поезд ябаха аргатай болоо.

Мүнөө зарим тэды дүнгүүдые согсолмоор. Мүнөө һануулбал, Байгал-Амарай түмэр замай утань Усть-Кутһаа Комсомольск-на-Амуре хүрэтэр, «Бамовская—Тында—Беркакит» линитэй хамта, 3500 километр болодог гээшэ. Харин гол зам болон станционно харгынуудтай хамта бүхыдөө 5 мянга шахуу километр рельснүүд табигдаһан байна. Тэдэндэ далан бэлдэхын тула 570 миллион кубометрһээ дээшэ шорой обоологдоо.

Шорой гэбэл буруу байха. Олонхи ушарта замай далан обоолхын тула бүхэли хада, хабсагай тэһэлэн малтаха хэрэг гарадаг байгаа. Олон тоото гол горхонууд дээгүүр 4200 гаран, тэрэ тоодо 100 метрһээ ута 148 хүүргэнүүд баригдаа. БАМ-ай тоннельнүүдэй утань бүхыдөө 30 километр болоно. Тэрэнэй эгээл утань орон доторхи эгээ томо Хойто-Муяын тоннель болоно.

БАМ дээрэ түмэр замай 57 станци хээгдээ. Тэдэнэр ерээдүйн городуудай болон посёлогуудай һууринь болоно. Жэшээлэн хэлэбэл, Тындэдэ мүнөө 60 мянга гаран хүн ажаһууна. Харин урдань хүнэй һуугаагүй зэрлиг хооһон байһан БАМ шадарай газарта мүнөө бүхыдөө миллион гаран хүн ажаһууна, ажаллана.

Бүхы замай эхинһээнь заха хүрэтэр барилгын хүдэлмэри хүшэр хүндэ горно-геологическа эрхэ байдалда ябуулагдаа. Эндэ зунай 40 градус дулаанһаа үбэлэй 60 градус хүйтэн болотор хубилдаг температура, мүнхэ сэбдэг хүрьһэн, газарай хүдэлэсэ хүдэлмэридэ һаад татадаг байгаа. Тиимэһээ шэнэ инженерно-техническэ шиидхэбэринүүд эндэ олоор абтаһан байха юм.

Тиигэжэ, жэшээнь, эрдэмтэд, конструкторнууд, проект бүтээгшэд болон барилгашадай хамтын шиидхэбэреэр томо фундаментнуудай орондо нарин тулгачууд дээрэ бага болон дунда зэргын хүүргэнүүд бэригдадаг болоо. Тиигэжэ хүүргэ барилгын хүдэлмэри хоёр дахин шахуу түргөөр 30—40 процент бага гаргашатайгаар хэгдээ. Барилга һаяхан эхилжэ байхадаа, бидэ жэл соо эгээл олые 50 хүүргэ баригша һэмди. Харин мүнөө? Энэ жэлэй 9 һара хүрэхэгүй саг соо 115 хүүргэ бодхоогдожо, дээгүүрнь түмэр зам татагдаа. БАМ дээрэ хүүргэ барилгын түрүү аргануудые хэрэглэһэнэй ашаар экономическа ашаг үрэ 1975—1983 онуудта 100 миллион түхэриг болоо.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай түсэбтэ даабарияа дүүргээгүй байһан нэгэшье жэл үзэгдөөгүй гэжэ би мүнөө урма баяртайгаар мэдээсэхэ байнаб. Замай бүхы участогууд графигһаа уридлан ашаглалгада оруулагдаһан байна.

БАМ-ай бүхы харгые холбоһон «алтан» рельсые табилгын урдахи үедэ мүнөө барилгын участогуудта бии байһан бүхы хүсэнүүд хабаадуулагдаа. Эндэ БАМ-ай 30 мянга шахуу эрхим мэргэжэлтэд хүдэлһэн байха юм. Бүхы хүсэтэ техникэ иишэ татагдаа: энэ участок дээрэ нэгэ доро 25 мянган хүндэ ашаанай самосвал, 300-гаад бульдозер болон тэды шэнээн лэ экскаватор хүдэлгэгдэһэн байна. Эршэтэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ арга боломжо бии болоо. Хүн бүхэн харгы табилгые һаатуулхагүйе оролдон, өөр өөрынгөө ажагые эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байгаа.

Ажалай иимэ эршэ орон доторнай үшөө үзэгдөөгүй юм.

Тиигэжэ БАМ-ай һүүлшын алтан рельс хараалагдаһан сагһаа жэл уридлан табигдаба.

«Болзорһоо урид»—энэ хадаа имагтал БАМ дээрэхи үгэ. Энэ жэлэй июнь һарада бидэ БАМ дээрэхи барилгын 4 жэлэй түсэб дүүргээ һэмди, харин «алтан» рельс табилгын үдэр болотор бүхы Главкынгаа 4 жэлэй түсэб бэелүүлбэбди. Энэл болзор соо һургуулинуудые бариха жэлэй түсэб дүүргэгдэжэ, хүүгэдэй саадуудые ашаглалгада үгэхэ даабари үлүүлэгдээ. Мүн лэ тиигэжэ, болзорһоонь урид, Агуу Октябриин 67 жэлэй ой болотор барилгашад Таюр, Улькан, Хоргочи посёлогуудта худалдаа наймаанай түбүүдые ашаглалгада үгэхөөр түсэблэнхэй. Мүн бүхы жэлэйнгээ барилгын түсэбыешье ноябриин 7 болотор дүүргэхэ арга боломжотой гээшэбди.

Эдэ бүхы түйлалтанууд нэн түрүүн партиин Центральна Комитедэй ба Совет правительствын, бүхы ороноймнай барилгада хандуулдаг гүн ехэ анхаралай ашаг үрэ болоно. Хэһэн хэрэгүүдтэмнай эрилтэшье ехэ табигдадаг. Мүн манай харюусалгамнайшье ехэ гээшэ.

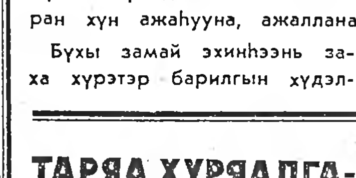
Тындэдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Гейдар Алиевич Алиевай хүтэлбэри доро үнгэрһэн Министрнүүдэй Соведэй нүүдэл заседани дээрэ манай түйлалтанууд тэмдэглэгдээ һэн. Тиихэтэй хамта БАМ-ые бүхылэнь комплексноор бариха, орёо нарин машина болон механизмуудые ашаглаха, үйлэдбэриин ба ажалай журам нарижуулха, ажалай бүтээсые түсэбһөө үлүүлэн дээшэлүүлхэ ба барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудалнуудта анхарал хандуулагдаа.

Тиин мүнөө бүхы коллективүүдтэмнай шанарай ба алмалтын журам сахихын түлөө тэмсэл ябуулагдана.

Бидэ ямаршье ехэ хэрэг дүүргэхэ шадалтайбди. Юуб гэхэдэ, эндэ юрын коллектив бэшэ, харин нэгэ һаналтай, ажаһуудалай өөрын философитой, ажабайдалда өөрын хандалгатай БАМ-ай барилгашадай бүлэ бии болгогдонхой. БАМ-ай барилгашанай абари зан, шэнжэ шарай гэһэн үгэнүүд бии болонхой. Энэмнай хадаа үндэр харюусалгатай, бэрхэшээлһээ айхагүй хүниие элирхэйлнэ.

Анханда бидэ хооһон газарһаа барилга эхилээ һэмди. Барилгын управленинүүд, трестнүүд болон тэдэнэй подразделенинүүд шэнээр эмхидхэгдээ. Эндэ бидэндэ комсомол сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа хүргэһэн байна. Комсомол-залуушуулай дундаһаа суута барилгашад, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд урган гараа. Тэдэнэй дундаһаа Ленинскэ комсомолой шангай лауреадууд Владимир Степанищев, Александр Бондарь болон Иван Варшавский, «ЛенБАМстрой» трестын комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн Леонид Казаков, «Ангарстрой» управлечиин зам хабсарагшадай бригадир Виктор Лакомов, гэгшэдые нэрлэлтэй.

Зам табилгын һүүлшын харюусалгатай хүдэлмэриин хугасаа соо манай олонхи хүтэлбэрилэгшэд шадамар бэрхэ эмхидхэгшэд байһанаа үшөө дахин гэршэлээ. Бидэ Байгал-Амарай түмэр замай эхинһээ һүүл хүрэтэр харгы нээхэ харюусалгата хүдэлмэриеэ нэрэтэй солотойгоор дүүргээбди. Манай коллектив саашадаашье иимэ амжалта түйлахаар бэлэн.



ПОЛИ ДЭЭРЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҺӨӨ...

Сентябриин 17-һоо эхилһэн долоон хоногой туршада Хэжэнгын райондо наруули сэлмэг, дулаахан үдэрнүүд тогтонхой байгаа һэн. Ябаһан, хүрэһэн ажахы бүхэнэймнай полинууд дээрэ таряа хуряалгын транспортна хүсэтэ техникын хүнхинэхэ, шэнхинэхэ абяан үнэхөөрөө шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй баяр боложо байба.

Иимэ үдэрнүүдэй нэгэндэ Загаһатын совхозой полевой станда ерэжэ, механизатернуудай ажалай халуун хаһын бодото оршомые ойлгобобди. КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь В. М. Алексеева, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Ж. Ж. Гомбоев гэгшэд эндэ хүдэлжэ байгшадтай тобшо тэдыгээр хөөрэлдөөд, хээрэ, поли тээшэ гарахые дурадхажа баярлуулба.

Ажахын полевой станһаа хойшо нэмжын һубариһан Хубитын хада һуустайн хада хоёрой таряалан соо «талын 5 онгосо тамаржа» ябаба. Маанадтай хамта ерэһэн тогоошон Г. А. Михайловагаа комбайнернууд абаһаар танижа, шэнэ далангаар шуумайса гэдэргээ мүрнүүдые таталба.

Комбайнернуудтай хамта штурвальщигууд, гагнуургшан, заһабарилагша болон эдэ полинууд дээрэ ажаллажа ябаһан бусад хүдэлмэришэд хонишодой үбэлжөөнэй үбһэнэй хоройн хажууда эбтэй эетэйгээр сугларжа, үдынгөө хоол барижа захалба. Тэдэнэрэй хоолоо эдижэ һуvһан үеые һамбаашалан, Ж. Ж. Гомбоев республика, район дотор тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байһан тухай тобшо мэдээсэл хэжэ, сугларагшадые һонирхуулба.

Һүүлээрнь механизаторнуудай ажал хэрэгээр һонирхогдобо. Таба хоноод лэ гаргагдадаг мүрысөөнэй дүнгөөр тэрэ үдэр Найдан Намсараевич Тыпшеев түрүүлжэ, тэрэнэй тракторта улаан тугхан үлгэгдэһэн байба. Партиин гэшүүн, агитатор, партгрупорг Н. Н. Тыпшеев 1975 онһоо хойшо механизатораар хүдэлжэ эхилһэн намтартай. «Штурвальщигымни газетэдэ тэмдэглэхэеэ бү мартагты. Һайнаар хүдэлдэг хүбүүнбшибы», — гэжэ Цырендылык Гылыковые дурадхаба. — Энэ Илья Цыдыпов һууна гээшэ. Бидэнэй дунда эгээл залуумнай болоно. Энэ жэлдэ 10 класс дүүргээд, түрэл ажахыдаа хүдэлжэ байна даа, — гэжэ хэлэхэ зуураа, нүхэдтөө хандажа:

— Аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй байһан дээрэ тэдэ гомдолнууд, дутуу дунданууд тухайгаа хэлэжэ абагты, Совхозоймнайшье профкомой түрүүлэгшэ байна ха юм, — гээд Сергей Сандакович Доржиев тээшэ толгойгоо үргэнэ.

— Тиигээ һаа би эхилхэ болоо гүби, — гэжэ комбайнер Дагдан Дашацыренов үгэ залгаба. — Запчастьнууд ехэл дутана гээшэ. Минии комбайнай ходовой ремень таһаржа, ураг-ша ябуулнагүй. «Первомайский» совхозһоо үгэхэ болоһон юм. Тэдэ ошожо асарха машинашье байхагүй. Иимэ дутагдалые усадхаагүйдэ, бэрхэтэй байна даа.

— Аптечкэгүйбди.

Эдеэ хоолнай нэгэл янза. Лапшатай шүлэн хашартай болошоо. Урдань, нёдондошье даа иимэ муугаар эдеэлүүлдэггүй һэн.

— Ажалдаа, ажалай һүүлээр ехэнхи ушарта ябагаар ябанабди.

— Магазимнай ходо хаалтатай байдаг. Тамхигүйдэжэ зобонобди, — гэхэ мэтэшэлэн хүбүүд дутуу дундануудаа олые тоолоо һэн.

Теэд үнэхөөрөөшье, бодото байдалынь тэдэнэрэй хэлээшые дууһыень баримтална. Агрегадууд үглөөнэй 7 часһаа һүниин час болотор поли дээрэ хүдэлнэ. Сэлеэн хүрэтэр гү, али һөөргөө ябахада, миил 3—4 километршье һаань, һүни орой эсэшоод ябагаар гэшхэлжэ ябаха гээшэ таарахагүй хэрэг. Үглөөнэй зургаанда божо, һөөргөө ябагаар гэшхэлыш даа—хэр байлтайб.

Эдеэ хоолой талаар хэлэбэл, полевой станай столовоһоо эхилэе. Столовын богоһо алхажа ороһоор лэ, ямаршье хушалтагүй алаг эреэн болошоһон ута стол хараа һэмди. Механизаторнууд тэрэнэйнгээ саана лапшатай шүлэ эдижэ һууба. Һүүлээрнь хара сай хилээмэн хоёроор даруулаад, ажалдаа яаража гараба. «Энээнһээ урда тээ, нёдондошье һайнаар эдеэлүүлдэг һэн», — гэжэ тэдэнэй хэлээшэ яахын аргагүй зүб. Юундэб гэхэдэ, энээнһээ урда тэдэнэр нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи блюдэнүүдые эдидэг, һүтэй ногоон сайгаа пряник, печенитэй холижо, үгышье һаа, тоһотой, саахартай хилээмэтэйгээр уудаг, байгаа.

Мүнөө ногоон эдеэнэй элбэг саг байна. Лапшатай шүлэнэй орондо капустатай шүлэшье шанаха арга бии. Ушхайтын, «50 лет Октября» совхозуудай таряан ажалда хүдэлжэ байгшад янза бүриин амтатай хоол эдижэ, урматай хүхюунүүд ажаллана.

Иимэ дутуу дунданuудай үзэгдэжэ байбашье, Загаһатын совхозой механизаторнууд хэхэ ёһотой ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана гэхэ шухала. Таряа хуряалгаяа һаяын сагта дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ. Теэд сагнай хүлеэнэгүй, түргэн ябана. Олоной нюдэн дээрэ хэлэгдэһэн дутуу дунданууд энэ статьягай хэблэгдэжэ гаратар усадхагдаха ёһотой гэжэ һанагдана. Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тобшололһоо иимэ найдал түрэһэн байна.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

Хэжэнгын район.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН, НУГА САБШАЛАН ДЭЭРЭ

ЗМЕИНОГОРСК (Алтайн хизаар). Алтайн хизаарай Змеиногорско районой И. Я. Шумаковой нэрэмжэтэ колхозһоо В. Петраковой звено 84 оной ургаса хуряалгые амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Хизаарай таряашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тэрэ илажа гараба.

Мүнөө жэлдэ эндэ үндэр баян ургаса гараа — колхозой түүхэдэ түрүүшынхиеэ гектар бүриһөө 35 центнер орооһон хуряагдаа. Хизаарай түрүү ажахы орооһо бэлэдхэхэ жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээд, түсэбһөө гадуур орооһо гүрэндөө худалдаһаар. 70 мянган центнерһээ дээшэ орооһон элеваторнуудта нэмэжэ эльгээгдэхэ байна.

Агротехническэ бүхы эрилтэнүүдые наринаар дүүргэдэг, хүнүүдэй үнэн сэхээр ажалладаг байһанай ашаар коллектив иимэ амжалта түйлаа юм.

МИНСК. Белоруссиин хартаабхын полиин хахадһаа ехэ хубинь гэхэ гү, али 200 мянган гектарай хартаабха малтагдаба. Ходо ороһон хура бороо таряашадай хүдэлмэриие һаатуулаашье һаань, тэдэнэр ургаса гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряахын тула бүхы юумэ хэһэн байна. Техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө 6 мянган оньһожоруулагдамал звено мүрысэнэ. Гомельскэ областиин Кормянска районой «Заря коммунизма» совхозһоо Ф. Захаренкын даадаг хартаабха хуряалгын комбайнын гэр бүлын экипаж 100 тонноһоо бага бэшэ хартаабха үдэр бүри малтана. Тус звено мянган тонно хартаабха суглууланхай.

Ороной промышленна түбүүдтэ 300 мянганһаа дээшэ тонно эрхим шанартай хартаабха эльгээгдээ.

БРЯНСК. Новозыбковскэ районой «Россия» колхозой механизатор М. Пугачев хартаабха хуряалга дээрэ эрхим амжалта түйлажа, илалтын 40 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарба. Тэрэ 2 мянган тонно хартаабха малтаад байна. Область дотороо эгээл түрүүлэн Михаил Яковлевич иимэ дүн түйлаа. Техникэ аша үрэтэйгөөр хэрэглэн, тэрэ гектар бүриһөө 300 — 340 центнер «хоёрдохи хилээмэ» суглуулна.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

СОВЕТСКЭ СОЮЗҺАА МОРДОБО

ЭРХҮҮ, сентябриин 29. (ТАСС). Совет правительствын уряалаар албанай хэрэгээр СССР-тэ байһан Финляндиин Премьер-Министр К. Сорса Хельсинкэ ошохоёо Эрхүүһээ мордобо.

ПРОПАГАНДИСТЫН ҮДЭР

Ниислэл хотын пропагандистнууд партиин үгые олониитэ зоной дунда үнэншэмөөр, урмашалтайгаар идхан дэлгэрүүлдэг юм. Тэдэнэр сэдьхэлэйнгээ уряагаар олон түмэн москвагайхидта эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө ба шадабарияа үгэдэг.

Гансал нэгэ баримта харуулая. Нёдондоной һуралсалай жэлдэ марксистско-ленинскэ, һуралсалай системэдэ пропагандистнуудай зохёоһон даабаринуудые дүүргэхэ үедэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, журам ба эмхидэл бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн 117 мянган дурадхал шагнагшадһаа ороһон байна. Тэдэнэй олониинь бэелүүлэгдэнхэй. Москвада эхилһэн «Пропагандист—табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөө бүхы ороной үзэл сурталай эдэбхитэд дэмжээ һэн.

Партийна, экономическа һуралсалай, комсомолой политическэ гэгээрэлэй системын кружогууд, һургуулинууд болон семинарнуудта хэшээлнүүдые хайшан гэжэ удха түгэлдэрөөр үнгэргэхэ тухай хөөрэлдөөн пропагандистын үдэртэ эдэбхитэдэй шагнагшадтай уулзалганууд дээрэ болоһон байна. Сентябриин һүүлшын субботодо пропагандистын үдэр тэмдэглэгдээ. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилэлгэдэ зорюулагдаһан семинарнууд олохон коллективүүдтэ үнгэргэгдэһэн байна. Партиин XXVII съезддэ бэлэдхэлэй тэмдэг доро һуралсалай жэл үнгэргэхэ юм.

Сентябриин 29-дэ партиин Москвагай бүхы райкомуудта эрхим пропагандистнуудта Хүндэлэлэй Ленинскэ грамотанууд болон стол дээрэ табидаг дурасхаалта медальнууд баярай оршон байдалда барюулагдаба. Ажалша коллективүүдтэ, соёлой байшангууд болон клубуудта пропагандистнуудай урда партийна, совет, ажахын хүдэлмэрилэгшэд үгэ хэлэжэ, ниислэлэй районуудай социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгын ябаса тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Олохон предприятинууд болон эмхи зургаануудай парткомуудта пропагандистнууд коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэбэ. Уран зохёолшод ба журналистнуудтай, эрдэмтэдтэй соёлой ажал ябуулагшадтай, партиин, дайнай ба ажалай ветерануудтай, космонавтнуудтай эдэбхитэд уулзаба. Пропагандистнууд баатар-хотонуудта айлшалһан, «Кремль соохи В. И. Ленинэй кабинет ба байра» гэжэ музейдэ орожо хараһан байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ХАЛИРГАЙ ХҮТЭЛБЭРИҺӨӨ...

Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын Еланска отделениин байдал һүүлэй жэлнүүдтэ һүрхэй бэшэ. Мал ажалай продуктнуудые абалгын, гүрэндэ тушаалгын хэмжээн урданайхиһаа доошоо оронхой. Нёдондо, мүн энэ жэлдэшье тус отделени малай тэжээлээр яһала хангагданхай байгаа. Гэбэшье, жэшээнь, һү һаалиин фермын коллектив һү һааха найман һарын даабари дүүргэжэ шадаагүй. Фермын 16 һаалишадай оройдоол хоёрынь даабаряа дүүргэһэн байха юм.

Иимэ байдал отделениин коммунистнуудай анхарал татаагүйдөө арганъ үгы һэн. Һая болoжо үнгэрһэн тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ энэ талаар нюур сахилтагүй шанга хөөрэлдөөн болоо. Юрэдөө, отделениин партбюрогой хүдэлмэри шангахан шүүмжэлэлдэ ороо һэн. Үйлэдбэриин шиидхэхы нэгэ участогай гээгдэлдэ ороод байхада, сэдьхэл бодолоо хүдэлгэхэшье, һанаагаа зобохошье ёһотой ха юм даа.

Суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан тоосоото элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, коммунист П. И. Мочульский партбюрогой секретарь И. В. Томскиин ажал ябуулгада олон дутагдалай бии байһан тухай тэмдэглээ. Коммунистнуудай хамтын суглаа зарлаха гурим баримталагданагүй. Тоосоото хугасаада миил дүрбэн суглаан болоһон байна бшуу.

Тиихэ мүртөө суглаанай хэлсэхэ зүйлнүүд отделениин коллективэй мүнөө үеын байдалтай холбоогүй, даншье һаа юрын, коллективэй үйлэдбэриин ба ниитын ажабайдалда хабаагүй асуудал байхаяа һанадаг. Тоосоото үедэ коммунистнуудай политическэ һуралсал үнэндөө үнгэргэгдөөгүй гэхэдэ болохо. Партбюро пропагандист О. Н. Гишкэдэ ямаршье эрилтэ табижа шадаагүй бшуу. Партийна даабаридаа иимэ харюусалгагүйгөөр хандадаг коммунистын зохихогүй журам «ойлгогдоогүй» үлэшоо. Отделенидэмнай ажалша бэрхэ, эдэбхитэй залуу хүдэлмэришэд олон гэжэ тэмдэглэгдээ. Теэд тэдэнэй дундаһаа шэлэн абажа, партийна организациингаа зэргые бэхижүүлхэ, шэнэ хүнүүдээр нэмээхэ гэжэ оролдоогүй байһыень үгэ хэлэгшэ элирхэйлбэ.

Ниитэ-политическэ, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин баһал ехэ дутагдалтай байһан тушаа коммунист Л. П. Залуцкий ажаглалта хэбэ. Тоосоото хугасаада малшадтай, механизаторнуудтай политическэ болон ниитэ-политическэ асуудалаар хөөрэлдөөн үнгэргэгдөөгүй байха юм. Социалис мүрысөөншье мүртэйгөөр эмхидхэгдэдэггүй. Энэмнай ажахын мэргэжэлтэдэй, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа һулаар хандуулһанай хойшолон болоно бшуу.

Отделениин полинууд ажахы дотороо эгээл үрэжэл баянтай юм. Ямаршье жэлдэ эндэһээ үндэр баян ургаса хуряажа абамаар. Урдань абадагшье, яһала сууда гарадагшье бэлэй. Харин мүнөө ехэ ургасын түлөө бодото тэмсэл эрхилэгдэнэгүй, ажахын ахамад агроном И. А. Аленичев, тракторно-таряан ажалай бригадир Г. М. Гвоздекский тракористнуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта табинагүй, эрилтэ хэнэгүй. Илангаяа газар шанар муутайгаар хахалагдана.

— Эрдэмтэ мэргэжэлтэд совхоздо олон, нилээд ехэ салин хүлһэшье абадаг. Тэрээндэ гомдохо юумэниинь байхагүй. Зүгөөр тэрэниие харюулһан юумэн харагданагүй. Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол арга, түрүү дүршэл нэбтэрүүлхын тула эдэл хүнүүд хүсэл оролдолгоёо гаргаха байгаа бэшэ гү?—гэжэ нүхэр Залуцкий үгынгөө эсэстэ асуудал табина.

Эндэхи байдалда ушарһан дутагдалнуудай үшөө нэгэ шалтагаан гэбэл, һүүлэй үедэ отделениие эрхилэгшэ хэдэн дахин һэлгэгдэһэн байна. Кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ, һургаха хүдэлмэриин хангалтагүй байһые гэршэлэн харуулна. Энэ шухала хэрэг тушаа ажахын дирекци ба партком саашадаа онсо анхаралаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

П. ГРИГОРЬЕВ,
Кабанскын районой «Байкальские огни» газетын редактор.

ХАРЮУСАЛГАА МЭДЭРНЭ

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын нэгэдэхи прорабска участогай партийна бүлэгэй тоосоото-һунгалтын суглаан болоjo үнгэрбэ. Партгрупорг А. Стрижаков тоосоһон байха юм. Энэмнай Ленинскэ комсомолой шангай лауреат В. Бритиковэй бригадада хүдэлдэг түмэр замай монтёр юм. Энэ бүлэгэй суглаан бүхы коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус коллективтэ мүнөө бүхыдөө хорин коммунист тоологдоно. Харин гурбан жэлэй урда комсомол-залуушуулай бригада байхадань, партиин оройдоол табан гэшүүд байгша һэн. Иигэжэ энээхэн богони саг соо партийна зэргээ олошоруулжа шадаа бшуу. Байгша ондо залуу гурбан хүдэлмэришэн партиин гэшүүндэ абтаа.

Партгрупорг тоосоото элидхэл хэхэдээ, БАМ-ай хүдэлмэришэдэй бэелүүлжэ байһан зорилгонуудта гол анхаралаа хандуулһан байна. Энэ зорилгонь гэхэдэ, БАМ-ай Баруун болон Түбэй участогуудые түсэбөөр хараалагдаһанһаа жэлээр урид ниилүүлхэ гэхэ гү, али байгша оной октябриин 1 болотор дүүргэхэ байгаа. БАМ-ай барилгашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ В. Бритиковэй бригадынхид хахад жэлэй дүнгөөр илажа, «Гудок» газетын шанда хүртэһэн байна. Тус бригадын барилга хабсаралгын хүдэлмэриин 100 процентнь бригадна подрядай гуримаар хэгдэдэг юм. Иигэжэ шэнэ онол арга болон ажахын тоосоо ажалдаа нэбтэрүүлжэ шадаһанай ашаар энэ бригадынхид түрүү зэргэдэ гараа гэжэ суглаан дээрэһээ ойлгохоор байба.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд Ф. Кинжер, Е. Самарин, Р. Сиддиков, А. Бобрыш, С. Смирнов гэгшэд бүхы хүдэлмэриез шүүмжэлхы, өөрыгөө шүүмжэлхы ёһоор хаража, партийна бүлэгэйнгөө хүдэлмэриие улам саашадань һайжаруулха тухай өөһэдынгөө һанамжа дурадхал оруулаа. Гадна парти доторой хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ, коммунист бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ, ажалай болон ниитын гурим бэхижүүлхэ тухай асуудалнуудта суглаан дээрэ онсо анхарал хандуулагдаа.

Ахамад механигай таһаг, трестын барилгын-прокатна бааза илангаяа ехэ шүүмжэлэлдэ ороо. Юуб гэхэдэ, эдэ «ДГПУ» түхэлэй дрезинэ саг соонь заһабарилжа шадаагүй юм. Энээнһээ болоjo, ажал нилээд һаатаа һэн.

Эдэ бүхы дутуу дундануудые усадхажа, бии байгаа нөөсэ арга боломжонуудаа зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадабал, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа, байгша ондо абаһан социалис уялгануудаа гүйсэд бэелүүлжэ шадахабди гээд суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Б. БАЛБАРОВ.

ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

«Эрдэм» совхозой һү һаалиин фермэдэ 12 коммунист хүдэлдэг юм. Һаяхан эндэхи коммунистнууд тоосоото-һунгалтынгаа суглаанда ерэжэ, партгрупорг И. Ф. Лоскутниковай тоосоо шагнаба. Иннокентий Фёдорович партийна бүлэгэйнгөө тоосоото үе соо хэһэн ажал ябуулга тухай гүнзэгыгөөр хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ бүхы хүдэлмэриез шүүмжэлхы янзаар хараһан байна гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэхи партийна бүлэг үнэхөөрөөшье, муу бэшээр ажаллажа байдаг юм. Неделиин понедельник бүхэндэ эндэ полит-мэдээсэл хэгдэдэг. Саг үргэлжэ ханын газетэ гаргагдажа, коллективэй хэжэ байһан хүдэлмэри харуулагдадаг. Социалис мүрысөөнэй экран саг соогоо тэмдэглэгдэжэ, мүрысөөнэй ябасые хүн бүхэндэ элирхэйлнэ. Юрэдөөл, харуулан ойлгуулха агитаци өөрынгөө үүргэ дүүргэнэ гэжэ хэлэлтэй.

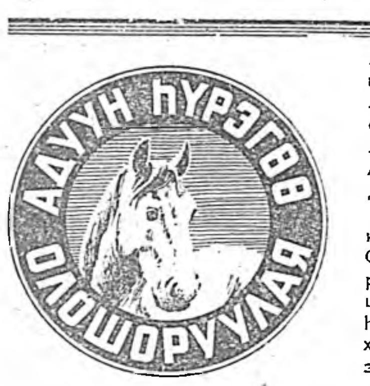
Гадна суглаан дээрэ үйлэдбэриин асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, продукци бүри ехээр абадаг болохо тухай һанамжанууд хэлэгдээ. Мүн ажалай гурим эбдэхэ ушар үзэгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Иимэ ушар гаргаһан хүнүүд шанга шүүмжэлэлдэ ороо. Малда эрхим шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэхэ тухай асуудалда үгэ хэлэһэн хүн бүхэн анхарһан байна. Энэншье зүб. «Үнеэнэй һүн хэлэндээ» гэжэ дэмы хэлэгдэдэггүй ёһотой.

Энэ совхозой Түгнын һү һаалиин фермын партийна бүлэгэй тоосоото-һунгалтын суглаан тэрэшэлэн болоо. Эндэ партгрупорг Киреев тоосоһон байна. Тус фермын коллектив район соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходоод түрүүлжэ ябадаг юм. Гүрэндэ һү худалдаха байгша онойнгоо түсэбые октябриин 20 болотор дүүргэхээр эндэхид шиидэнхэй.

Коллективэй эбтэй зетэй ажалай ашаар лэ иимэ амжалта туйлагдана ха юм. Хүн бүхэн ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхын түлөө бултадаа оролдодог. Үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхэ байдал тогтоохо хэрэгтэ партийна бүлэгэй оруулһан хубита сэгнэшэгүй ехэ. Эндэ шухала асуудалнууд дары зүбшэгдэжэ, таараха хэмжээнүүд абтана. Партийна бүлэгэй ябуулдаг ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ.

Онсолон хэлэхэдэ, тус совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй партийна бүлэгүүдтэ болоһон суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн хүдэлмэриез саашадань бүри эдэбхижүүлхэ, аша үрыень дээшэлүүлхэ тухай онсо тэмдэглээ.

М. ЦЫРЕНОВ.



ХҮЛЭГ БОЛОХО УНАГАҺАА

Хэрбээ зарим нэгэшүүлэй бэеынгээ амарые хараад, өөһэдтөө таарама хүнгэхэн, тэрэнэйнгээ хажуугаар олзотойхон ажалые бэдэрээд ябадаг һаань, харин нүгөөдүүлынь хүдэлмэриин эгээл хүшэр хүндыень бэедээ даажа абадаг, хамтын хэрэгэй түлөө ходо оролдожо, бэеэ гамнангүй ажалладаг гээшэ. Эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэниинь, Кабанскын районой Байгал-Худариин совхозой ахалагша адуушан Алексей Александрович Куриганов болоно. Тэрэ үнэн сэхэ ажалаараа, урагшаа һанаатай һайхан хүсэл эрмэлзэлээрээ сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө, нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэйдэ тоологдодог.

...Эдир залуухан наһандаа Алексей хүбүүн Корсаковын дунда һургуулида һуража ябахадаа гэртэхиндээ ошожо туһалдаг, хамһалсадаг бэлэй. Зунай амаралтынгаа үедэ хатарша, жороо моридые унаад, адуун һүрэгөө манахадань, ямар гоё гээшэ һэм!? 1957 ондо Алексей Куриганов нютагайнгаа һургуулиие дүүргээд, түрэл ажахыдаа хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Эндэ малшанай туһалагшаар, комсомолой организациин секретаряар хүдэлөө. Тиин хоёр жэлэй үнгэреод байхада бэлигтэй һүбэлгэн хүбүүн Буряадай, гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институтда һурахаяа оробо. Иигэжэ адуушанай хүбүүн багшын мэргэжэл шудалжа гараад, нютагайнгаа һургуулида багшалжа захалаа һэн. Эндэ Алексей аяар 12 жэлэй хугасаа соо амжалтатай хүдэлөө. Үшөөшье саашадаа ажаллаха байгаа. Теэд хара багаһаа дурлаһан хүсэлынь тэрэниие диилэбэ ха юм даа.

— Эхэ эсэгынгээ уг үнгяараа адуун һүрэг эрхилһэндэнь тиигэһэн хүн гүб, юрэдөөл, өөрөө адуушан болоод хүдэлжэ туршахада яахаб гэжэ һургуулида багшалжа ябахадаа сэдьхэдэг бэлэйб. Теэд баһа бирахагүй хаб даа гээд лэ үзэхэ байна» гэһэн бодол һанаа сэдьхэлыень зобоодог болобо. Тиигээдшье адуун һүрэгтэ элдэбын хүнүүд хүдэлнэ, ажал хэрэгынь ябанагүй гэжэ дуулахадаа, 1978 ондо хүсэлһэнөө заатагүй бэелүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм. Тэрэ гэһээр адуун һүрэг эрхилжэ эхилһэн намтартай. Нэн түрүүн тэрэнэй Оймором совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ асуудалаар хандахань, харин тэдэнэр удаан бодожо байнгүйгөөр ажахын адуу моридые даажа абахыень дурадхаһан байгаа. Тэрэл үдэртөө Алексей ахамад зоотехнигтэй адуу моридой байдаг үбэлжөөндэнь ошожо, эдэнэй тоо толгойень тоолоод тушаажа абаа бэлэй. Түрүүшын үедэ һүрэг бэедээ даажа абаад байхадань ехэл бэрхэтэй байшоо. Түлшье олоор абтахагүй, залуу унагад, дааганууд олоор гарзада орохо, үбһэ тэжээл, тоног зэмсэг дуталдаха. Хатуу бэрхэшээлтэй жэлнүүдшье дайралдаа. Теэд Алексей Александрович гэдэргээ оройдоошье сухаряагүй, энэ ажалһаа болихомни гэжэ нэгэтэшье хэлээгүй. Эгээл энэ хүшэр, хүндэ үедэ тэрээндэ дүршэлтэй адуушан Андрей Манзарович Комиссаров нилээд туһаламжа үзүүлһэн байна. Тиигээдшье эсэгэнь хүбүүгээ эдир наһанһаань хойшо дахуулжа, мэргэжэлдээ, дүй дүршэлдөө һургаһаниинь дэмы һалаагүй. Тиигэжэ, жэл үнгэрөөд байхада залуу адуушан 33 гүүнһээ 30 унага абажа тушааһандаа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зүгһөө магтаал хайрада хүртөө бэлэй. Урда жэлнүүдтэ оройдоол 13—15 түл абтадаг байһан юм. «Түрүү адуушанай дүй дүршэлые шудалжа, тэдэнһээ дутуугүй амжалтануудые туйлаха хэрэгтэй. Арга дүрыень олоjo хүдэлбэл, хүсэһэн хүсэлэй заатагүй бэелүүлэгдэхэ байһаниинь элитэ. Зүгөөр оролдожо ажаллахын тула шадабари, зориг хүн бүхэндэ байха ёһотой» гэһэн бодолдо тэрэ абтадаг болобо. Тиигэжэ үнинэй, дүршэлтэй адуушанай ажал хэрэгээрнь һонирходог, һайн мууень һанаан сэдьхэлдээ сэгнэжэ үзэдэг болоо һэн. Тэрэ гэһээр зургаан жэл үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо нүхэр Куриганов олон юумэ үзөө, хараа.

— Адуу моринд дуратайл хүнүүд энэ һалбарида хүдэлхэ ёһотой гэжэ һанагшаб. Манай эрхилжэ ябаһан ажалнай нилээдхэн хүшэрхэндэ тоологдодог. Үхэр, хонидто орходоо адуун өөрын онсо илгаатай. Эдэ малда адли адуунда үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр маргахаш. Эгээл тэрэ үедэ манай нютагта зарим хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр энэ һалбари саашадаа хүгжөөгдэхэеэ болёод байгаа, — гэжэ мүнөө Алексей Александрович хөөрэдэг.

«Адуу моридоор ятараа носолдохоёо һанаа хүмши. Орхииш саашань, адуу үсхэбэрилгэ мартагдажа байна бэшэ гү? Үхибүүдые һургахаһаа һайн ямар нангин уялга байхаб»,— гэлдэхэ нүхэдшье, аха захатаншье олон дайралдаа.

«Үгы даа, адуушан болоод үгтэхэ бэшэ. Жэлэй дүрбэн сагта ото һэтэ манажа гарана ха юмбиибди. Тиигээдшье һүүлэй үедэ адуу моридой эдеэлхэ бэлшээри бүри бага болошоо. Зундаа ольтирог руу зөөжэ гарагшабди. Үбэлжөөмнай Корсаково һууринда. Тэндэмнайшье тиимэ һайн байра үгыл да. Байһан далаа дулаалхые оролдоһшобди, — гэжэ ахалагша адуушан хэлэнэ.

Тэрэнэй даадаг бригада жэл бүри адуун һүрэгөө олошоруулхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажалладаг. Мүнөө тэдэнэртэ дүн хамта 231 толгой морид тоологдоно. Тэрэнэйнь 49-ниинь гүүн юм. Эдэнэр жэл бүхэндэ унага абаха түсэб, уялгануудаа хоёло үлүүлдэг байна. Тусхайлбал, тус бригадын гэшүүд зуун гүүн бүриһөө 95—100 унага абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Энэшье жэлдэ тэдэнэр зуун гүүн бүриһөө дунда зэргээр 90 гаран түл абажа, даабаряа баһал үлүүлөө.

Һаяшаг нүхэр Куригановтай уулзажа, ажал хэрэгээрнь һонирхобобди.

— Машина, техникын элбэгжээд байһан мүнөө үедэ морёор бүтээхэ ажал хомор болошоо гэжэ һанадаг хүнүүд олон байха. — Морёор хэхэ ажал урдынхиһаа нилээд бага болонхой. Теэд моринһоо хахасамнай үшөөл эртэ гэжэ һанагшаб. Манай ажахыда ой модотой, намаг налхитай газар элбэг. Тиимэһээ зарим тээ ногоо сабшажа абахын тула техникэ хэрэглэхын аргагүй байдаг. Иимэ газарай ногоое гансал морин косилкаар сабшажа абтагдана. Мүн мал адуулхада моридой хэрэгтэй болодогынь эли. Адуунай мяхан амта шэмээрээ һайн, эрхим шанартай байһаараа бусад продуктнуудһаа илгардаг. Сэгээ тухай хэлэлтэшьегүй ха, — гэжэ Алексей Александрович үгээ үргэлжэлүүлнэ.

Зүб лэ даа. Тус ажахы 1982 онһоо хойшо хүдэлмэри хэхэ моридые зүбөөр хэрэглэдэг болонхой. Эндэхи олохон морид һү һаалиин фермэнүүдтэ, һүбай малай гүүртэнүүдтэ хэрэглэгдэнэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ 60—70 толгой морид хабаадуулагдадаг юм.

— Эмээл, хазаар хомуудһаа эхилээд, таха, шарга, тэргэ хүрэтэрөө олдохонь хомор болошонхой. Ядахадаа мори тахалха хүншье олдодоггүй. Манда шарга, тэргын дуталдадаг дээрэһээ тэргэшэ морид ехэл үсөөн. Моринд хэрэглэгдэхэ тоног зэмсэгүүд ехэл муу шанартайгаар бүтээгдэнэ. Дугаагуудые миил нягаад орхижорхидог болонхой. Тэргын мөөрнүүд удаан ябаншьегүй бутаршана. Энэнь юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, мөөрнүүдээ уляаһан, нарһан модоор хэнэ бшуу. Манай район үбэлдөө саһа багатай байдаг. Тиимэһээ резинэ мөөртэй тэргэнүүдые олоор бүтээдэг болоо һаань, ехэл һайн байгаа. Тиихэдэ урда хүлнүүдэй тахыень гагнаад хэдэг болоһон дээрэһээнь удаан хэрэглэгдэнэгүй, — гэжэ Алексей Александрович сэдьхэжэ ябаһанаа дэлгэн хэлээ бэлэй.

— Бригададамнай дүршэлтэй адуушад олон. Намтай хамта Федор Балдано хүдэлдэг. Манай ажалнай тон хүндэхэн гээшэ. Ушар иимэһээ адуушанай хүдэлмэриие зүбөөр сэгнэхээр саг тулаа. Мүнөө болотор бидэнэрэй түлбэри үшөөл бага гээд һанагдана. Намар абтаһан түлэй толгой бүриин түлөө 8 түхэриг, жэжэ, нэрай нялха малые үбэлэй үедэ харууһалһанай түлөө 1 түхэриг 34 мүнгэн, зунай сагта — 1 түхэриг 12 мүнгэн түлэгдэнэ. Абаһан түлыемнай һара бүхэндэ шэгнэжэ байхыень совхозой дирекцидэ һаналаа ходо хэлэгшэбди. Теэд энэ талаар хэмжээн абтадаггүй. Гүүнүүдые ототой болгоһоной, унагадые тамгалһанай түлөө түлэгдэнэгүй. Адуушад нэмэлтэ түлбэри абадаггүй. Һүүлэй үедэ хамтын подряд тухай хөөрэлдөөн хаа хаанагүй болоно.

Тэрэ ганса бригадынгаа ажал хэрэгтэ һаналаа хандуулдаг бэшэ, мүн совхозойнгоо мал ажалай бүхы һалбаринуудта ходоо һанаагаа зобожо, ябадаг хүн юм. Иимэл арюун һайхан абари зантай, олоной түлөө оролдожо ябадаг хадань, нютагайхидынь сельскэ Советэй депутадаар тэрэниие һунгаһан байна.

Адуушадай бригадир 1981 ондо ажалдаа эрхим дүн туйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй ВДНХ-гай мүнгэн медаляар шагнагдаа. Тэрэнэй даадаг коллектив жэл бүри районой адуушадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ заабол илалта туйладаг юм.

Д. ДОНДОКОВ.
Кабанскын район.

МАЛ АЖАЛ онсо шухала һалбари

МАРТАГДАШАҺАН ОТАРА

Мүнөө эдэ хоёр отара Хүхы гэжэ газарта байрлана. Тиигэжэ Цыремпиловтэнэй бүлэ 660 хонидые, 770 түлгэнүүдые харууһалдаг. Эдэ бүхы хонидынь оройдоол гурбан хүндэ даалгагданхай. Иимэ олон хонидые эдыхэн хүнэй харууһалхань хүшэрхэн байһаниинь мэдээжэ. Теэд эндэ хүдэлхэ ондоо хүн олдоногүй бшуу.

Иигэжэ хэлэхэдээ, бидэ даншье ехээр хэтэрүүлээгүй ёһотойбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, Шитханай совхоздо хонидой хоёр лэ отара бии юм. Нэгэндэнь эхэ хонид, нүгөөдэдэнь түлгэнүүд харууһалагдадаг. Теэд совхозой дирекци, мэргэжэлтэд тэдээндээ бодото анхарал хандуулнагүй. Тэдэ отарануудайнь хонидой байра муу, хуушан, хонишодынь жэл болоод лэ һэлгэгдэжэ байдаг.

Хонишодоор Владимир, Прасковья Цыремпиловтэн түрүүшынгээ жэлдэ эндэ хүдэлнэ. Байгша ондо тэдэнэр бүхы 712 эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүхэнһөөнь миил 42,5 хурьга түлжүүлһэн байна. Гансахан хабарай һарануудта эндэ 200 гаран хурьгадынь гарзалаа. Мүн олохон эхэ хонидшье үхэл гарзада ороо.

Яахадаа иимэ тулюур байдал энэ отара дээрэ ушарааб? Эндэ хонишод зэмэтэй гү? Энэ асуудалда харюусахаһаа урид нэгэ хэдэн баримтануудые дурдалтай. Энэ айлайхиһаа түрүүн тэдэ хонидые ахалагша хонишон Г. И. Молчанов харууһалжа байһан юм. Тэрэ үнгэрһэн жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 53,4 хурьга түлжүүлээ һэн. Гадна ноһо хайшалха түсэбынь баһал миил 67,3 процент дүүргэгдэһэн байгаа.

Энэ жэшээнүүд дээрэһээ харахада, энэ отарада жэл бүри хурьгад, эхэ хонид олоороо гарзална, ноһон бага абтана, үрэ дүнгынь улам доошоо орожо байна. Түлгэ хонидыень үнгэрһэн жэлдэ Т. Г. Минаев адуулжа гараа һэн. Энэ нүхэрнай баһал ноһо хайшалха түсэбөө арай гэжэ 82 процент дүүргээ. Гадна хонидыньшье олоороо гарзалаа.

Мүнөө эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Гэбэшье энэнь эмхи муутайгаар үнгэргэгдэнэ. Хусануудые амяарлан эдеэлүүлхэ хорёо хото, талха таряаншье үгы. Тиимэһээ хусануудынь түлгэ хонидой отарада һула табигдаад ябанад. Хонидые үрэжүүлхэ хэрэгтэ отарынхид эртээнһээ яһала һайнаар бэлдэһэн юм. Пункт соонь сэбэр, үрэжүүлгэдэ хэрэгтэй юумэншье бэлдэгдэнхэй. Эндэ техник-үрэжүүлэгшээр хонишон Прасковья Николаевна өөрөө хүдэлнэ. Теэд хонидые адуулха хүнэй үгы дээрэһээ тэрэ ототой болоһон хонидые илгажа, саг соонь үрэжүүлхэ аргагүйдэнэ. Саг ошожол байна.

— Оройдоо гурбан аад, эдэ бүхы хүдэлмэриие үрдижэ бүтээхэмнай бэрхэтэй болоно. Хаанашье хүшхүрнэгүйбди. Гадна хаана, хайшан гээд үбэлжэхэешье мэдэнэгүйбди. Шитханда үбэлжэхэ гэхэдэмнай, өөһэдымнай байха гэр үгы. Тиимэһээ отарадаа машинаар асаруулха баатай болонобди. Иигэжэ хонидые харууһалха гээшэ яашье болохогүй. Тиихэдэ түл абалгын үедэ хурьгашадаар хүдэлхэ хүнүүд олдодоггүй, — гэжэ ахалагша хонишон В. Ц. Цыремпилов гомдоно.

Нээрээшье, үбэлдөө хурьга абалгын үедэ энэ отарада хурьгашадаар элдэб эсын хүнүүд ерэжэ ажаллаа. Тэдэнь үдэр бүри һэлгэгдэдэг һэн. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, энэ отара арсовхозой дирекци, Шитханай сельскэ Советшье энээн руу архиин һогтуугаар гэртээ, олониитын газарта журам эбдэһэн хүнүүдые эльгээдэг һэн. Иимэ хүнүүд хонишодто ямар туһа хэхэб даа? Мэдээжэ. Тэдэнь нэгэ-хоёр үдэр соо ёһын тэдысэ «хүдэлмэрилһэн» нэрэтэй болоод лэ үгы болошодог.

Эдэ хоёр отарын хонид энэ жэлдэ Хүхы гэжэ газарта үбэлжүүлэгдэхээр хараалагдана. Теэд тэндэнь эхэ хонидой байра мүнөөшье болотор түхеэрэгдөөгүй. Тэрэнэйнь хэзээ бэлэн болгогдохоньшье мэдэгдэнэгүй. Харин түлгэ хонидой байра соо мал оруулхын аргагүй. Досоохи хохир шэбхэнь олон жэлдэ гаргагдаагүй, үһээдээ хүрэхэ болошонхой.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, эндэ шиидхэгдээгүй ондоошье асуудалнууд олон. Жэшээлхэдэ, хонишодто зунай үедэ автолавка нэгэтэшье ерээгүй. Эндэхид заримдаа хэдэн үдэрэй туршада хилээмэгүй байдаг. Тэдээндэ эдеэ хоолдоо ошохо сүлөөшье үгы. Гадна отара дээрэнь ори ганса морин бии. Энэ морин бүхэли үдэртөө хоёр отарын хойноһоо гүйдэл соогоо ябана. Аяар мянга гаран хонидые ганса морёор адуулха гээшэмнай бэрхэтэй.

— Манда таатай зохид гэр, байра байдал бэлдэжэ үгөө һаань, эндэ хүдэлхэ хүнүүд олдохол һэн. Теэд иигэжэ огто хэрэглэнгүй орхижорхёод байхадань, хэн иимэ эрхэ байдалда хүдэлхэеэ һайхашааха юм. Зобохо тулихаһаа бэшэ юумэн үгыл даа, — гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Цыремпилов хэлээ һэн.

Г. РИНЧИНО,
хүдөө бэшэгшэ.
Баргажанай район.

ОРОЛДОСЫН ҺАЙГААР

Манай Хүрбын совхозой малшан К. И. Иванов 124 толгой хашарагуудые энэ оной зунай үедэ Нэргэ гэжэ газарай хадалиг бэлшээридэ харууһалаа юм. Тиин энэ нүхэрнай намжаа һайхан сагай үедэ малаа атарлуулан бэлшээжэ, тобир тарган, хүсэ шадалтай болгоо. Жэшээлхэдэ, малшан август һарада малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 900 граммаар сүүдхэдэ нэмээгээ. Үнгэрһэн һарада тэрэнэй туйлаһан үрэ дүн совхоз соогоо эгээн эрхимүүдэй нэгэн болоно. Амжалтатай хүдэлжэ байһаниинь шье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, К. И. Иванов хашарагуудаа үглоонэй эртэһээ үдэшэ орой болотор адуулдаг, саг соонь уһалдаг гуримтай. Энэ нүхэрнай һаяшагай малшан болонхой. Теэд ажал хэрэгтээ оролдосотойгоор, шуналтайгаар хандажа, үндэр үрэ дүн туйлана бшуу.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Альбина Ивановна Михалченко хадаа предприятиин эрхим хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэ доодо 2-дохи складай бригадираар хүдэлнэ. Коллективынь табан хүнһөө нэгэдэнэ. Бултадаа шахуу эхэнэрнүүд. Гэбэшье тэдэнэр ехэл орёо ажал бүтээдэг хүдэлмэришэд гээшэ.

Хайрсаг болохо хабтагайхануудые хюрөөдэжэрхихэдэ барагтайл шэнги байжа магад. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Нимгэхэнээр хюрөөдэгдэһэн хабтагайнуудые нэгэл янзын хэмжүүрээр тайраха, багсалжа уяха, ябталха. Модонойнь шанар һайн байха зэргэтэй. Бригадын гэшүүдэй бэлэн болгоһон материал Украина, Дунда Ази, Грузи, Россин түбэй областьнуудта болон бусад газарнуудта тэндэхидэй захилаар эльгээгдэдэг байна. Тиимэ һэн тула шанарай түлөө харюусалгань хоёр дахин ехэ болоно гэхэдэ, буруу юумэн үгы.

Тус бригадын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилээд байхада, табан жэлэй даабариие дүрбэн жэл хахадай туршада дүүргэхэбди гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Ажалаа урагшатайгаар, бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ шадаһан хүдэлмэришэд үдэр үдэрэйнгөө нормые ходо үлүүлжэ байдаг. Жэшээнь, энэ жэлэй найма һара соо 1092 кубическа метр хабтагай гаргаха байһан һаа, 1349 кубометртэ хүргэһэн гэхэ гү, али даабариин дүүргэлтэ 123 процент болоһон байна.

«Хүдэлмэриингөө сагые — хүдэлмэридөө!» гэһэн уряа доро ажаллажа байһан энэ коллективэй ажалай журам, эмхидхэл ходоодо эрхим сэгнэлтэдэ хүртэдэг байна. Хүдэлмэридөө хожомдожо ерэхэ, һали боли ажаллаха, һамшаха, тамхилха гэхэ мэтын ябадал эндэ огто үзэгдэдэггүй бшуу. Ямаршье үдэр 9 кубометрһээ дээшэ хабтагай захил хэгшэдтэ эльгээхээр бэлэн болгоһон лэ байдаг юм. Олон хюрөөтэй РТ-2 түхэлэй рама һайнаар ашаглагдадаг, техническэ эрхим харууһан доро байдаг шуу.

Доторойнгоо арга боломжые, хамтын байдалые элирхэйлээд байхадаа, А. И. Михальченкын даадаг бригадын гэшүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсохо, тиихэтээ хамта тэрэ ехэ һайндэр болотор табан жэл таба һарын түсэб дүүргэхэбди гэһэн шэнэ уялга абаһан байна.

Онохойн модоной промышленна комбинадай диилэнхи олон коллективууд түрүү бригадын гаргаһан шэнэ үүсхэлые һайшааһан, тэдэнэй жэшээгээр ажаллаха, шэнэ амжалта туйлажа шадаха байһанаа мэдүүлээ.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.



Таби гаран жэлэй туршада Иваново хотын бүд нэхэгшэд Узбекистанай хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй мүрысэн хүдэлдэг юм. Узбегэй ССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, энэ хотодо ВЛКСМ-эй ЦК-гай агитпоезд ерэбэ. Тэрэнэй бүридэлдэ орожо, аха дүү республикын түлөөлэгшэд Иваново хото айлшалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой Баульма Джураева «Бахор» ансамблиин солистка Гуляра Мусаева Мартын 8-най нэрэмжэтэ фабрикын бүд нэхэгшэ Валентина Борисоватай (дундань) хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ШАДАБАРИИН ХҮСӨӨР

дай олонхи хүдэлмэрилэгшэд — халаанай мастернууд, эсхэгшэд, оёдолшод өөһэд өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдһөө жэшээ абан, үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэхые оролдонод.

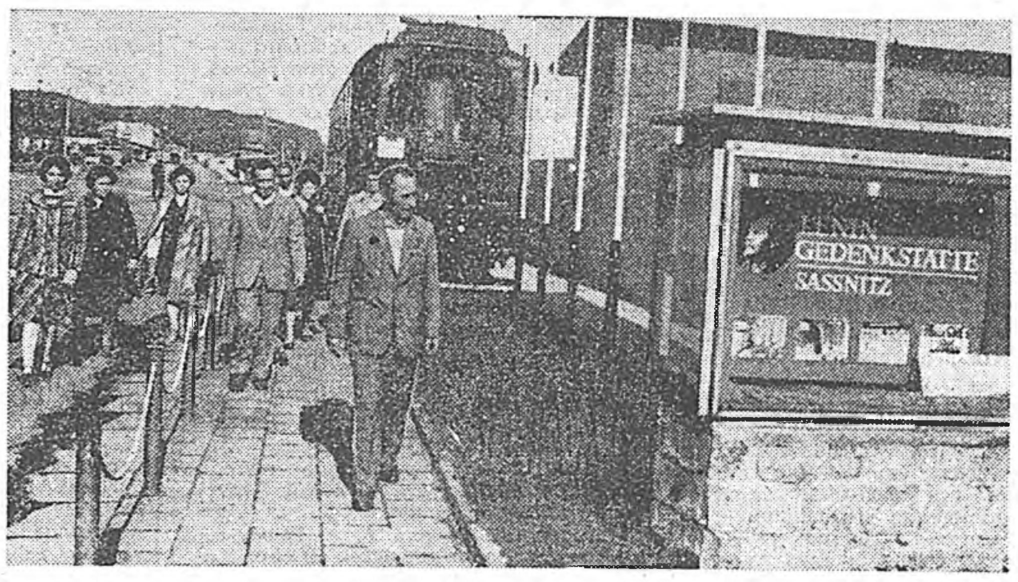
Минии ажалладаг эхэнэрнүүдэй хубсаһа оёдог бригадые Нина Ивановна Первушина хүтэлбэрилдэг юм. Аха нүхэр, һурган хүмүүжүүлэгшэ тухайгаа хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэй байнаб. Нина Ивановна манай ательегэй дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдэй, эмхидхэхы шадабари ехэтэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болоно. Тэрэ 1969 оноһоо хойшо энэ ательедэ ажаллана. Һүүлэй 6—7 жэлэй туршада Нина Ивановна эхэнэрнүүдэй хубсаһа оёдог нэгэ бригадые хүтэлбэрилнэ. Бидэнэй, залуу мэргэжэлтэдэй, бэлиг шадабаряа дээшэлүүлхэ, дүй дүршэлтэй болохо, абаһан уялгата даабаринуудаа бэелүүлхэ, эсэстэнь амжалта түйлаха хэрэгтэмнай манай хүтэлбэрилэгшын, һурган хүмүүжүүлэгшын айхабтар ехэ хубита бии гэжэ омогорхол ехэтэйгээр хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Бригадамнай комсомол-залуушуулай гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн ябадаг. Коллективнай 9 гэшүүдһээ бүридэнэ, тэдэнэй олонхинь комсомолшууд. Тэдэнэй дундаһаа олон жэлэй туршада ажаллажа ябаһан басагад гэхэдэ, Таня Борисова, Лена Кабулкина, Ольга Ревякина гэгшэд болоно. Үнгэрһэн жэлдэ Ольга III-дахи разрядай мастер гэһэн нэрэдэ хүртөө һэн. Эдэ басагаднай бултадаа, мүн тэдэнэй тоодо бишье, училищада һуража байха үедөө үйлэдвэриин практика эндэ, «Одон» ательедэ гараһан, һүүлээрнь эндээл ажаллахаар үлэһэн хүнүүд гээшэбди. Мүнөөшье училищада һуража байһан басагад жэл бүри эндэ ерэжэ, практика гарадаг юм. Энэшье жэлдэ манай бригадада 3 шэнэ мэргэжэлтэд ерээ. Залуу халаанай ерэхэдэ, бидэ тэдэниие дүй дүршэлөөр баян, олон жэлэй туршада ажаллажа байһан хүнүүдэй хажууда һурагшануудаар табидаг заншалтай болонхойбди. Тиихэдэ залуушуулые мэргэжэлдэнь дурлуулха, ажалшадай захилнуудые һайнаар, түргэнөөр, һайн шанартайгаар бэелүүлхэ талаар ойлгуулам-жын хүдэлмэри ябуулнабди. Нэгэдэлэйнгээ ателенүүдэй ажал хэрэгүүд дээрэ үндэһэлһэн хөөрэлдөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ, түрүүшүүлэй тоодо ородог бригада, ателенүүдтэ зорюута айлшалан, дүй дүршэлөө хубаалдадаг, мүн залуу мэргэжэлтэдээ абаашажа, бэлиг шадабаритайнь танилсуулдаг байнабди. Иимэрхүү удхатай хүдэлмэри, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд, уулзалганууд нэгэдэл доторнай саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг юм. Партиин, ажалай, дайнай ветерануудтай үнгэргэгдэһэн уулзалганууд илангаяа залуушуулда һонирхолтой байдаг.

Тиихэдэ би райсоведэй депутадаар һунгагдаһан хадаа хани нүхэдэйнгөө, районойнгоо ажалшадай этигэл найдабариие гүйсэд харюулхын түлөө оролдоноб. Советскэ районой депутадуудай 11-дэхи бүлэгэй бүридэлдэ оролсодогбди. Энэ бүлэгтэ дүн хамта 18 депутат тоологдодог. Эдэнэр хадаа ондо ондоо мэргэжэлтэй, хараа бодолтойшье һаа, бултадаа нэгэл хэрэгэй— ажалшадай аша туһада алба хэхын түлөө зориһон хүнүүд болоно. Эдэ бүгэдые манай «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй директор Павел Манжуевич Петухов, горпромторгын хүдэлмэрилэгшэ Наталья Иннокентьевна Исаенкова гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Һунгагшадаймнай зүгһөө ороһон захилнуудые шадаал һаа саг болзор соонь дүүргэхые оролдодогбди. Эдэ захилнуудай олонхинь гэр байрын, хүүгэдэй саадай асуудалаар байдаг. Манай үйлэдвэриин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд, үнэхөөрөөшье, гэр байраар хангагданагүй гээшэ. Энэл шалтагаанаар манай ателенүүдтэ кадрнуудай оролго, гаралга олошорно. Хүүгэдэй саадуудай үгы дээрэһээ залуу мэргэжэлтэднай саашадаа ажаллаха аргагүйдэнэ.

Эдэ бүхы асуудалнууд районно Соведэй депутадуудай бүлэгэй зүблөөнүүд дээрэ нэгэнтэ бэшэ хэлсэгдэһэн юм. Нэгэдэлэйнгээ хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хангахын тула бидэнэр, арадай һунгамалнууд, нэн түрүүн оролдохо, анхаралаа хандуулха болонобди. Тиигээл һаа, һайнаар ажаллажа, амжалта, түйлалтануудаа саашадань арьбадхажа шадахабди.

Д. ТАБИТУЕВА,
«Одон» ательегэй мастер, Советскэ районно Соведэй депутат.



ГДР. Ороной хойто захын порт Засницда В. И. Лениндэй нэрэтэй холбоотой түүхын-революционно мемориал бии юм. Владимир Ильич эндэ, Балтиин далайн Риген гэжэ арал дээрэ, Стокгольмоор тойрожо, эмиграциһаа Россигаа бусажа ябахадаа, халта тогтоһон байна. Энэ ушар Агууехэ Октябриин революциин урдахана 1917 оной апрель соо болоһон юм. Агууехэ вождьдо зорюулагдаһан музейн гол экспозици хуушанай пассажирска вагон соо табигданхай.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР

НЬЮ-ЙОРК. Эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, хизаарлалгын, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхалгын, мүнөө үеын гол шухала бусад асуудалнуудые шиидхэлгын залан сэхэ, хэлбэришэгүй хараа шэглэлые бэелүүлжэ байһанаа Советскэ Союз батаар элирхэйлэн харуулба. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэлэһэн үгэ дотор найруулагдаһан эб найрамдалта гадаадын политическэ үүсхэлнүүдые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXIX сессиин делегадууд иигэжэ сэгнэнэ.

МНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Дугэрсурэн пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй делегациие толгойлогшын тэмдэглэһэн уласхоорондын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлбэ. Термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, бүхы уласхоорондын байдалые гуримшуулха талаар шэглүүлэгдэһэн бүтэмжэтэй һайн дурадхал эндэ бии гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын шухала асуудалнуудые имагтал хөөрэлдөөнүүдэй, харилсаа холбооной аргаар гуримшуулан шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ совет делегациие толгойлогшо хэлэбэ гээд Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Вяюрюнен мэдүүлээ. Ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, замбуулинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха хэрэгтэ Советскэ Союз ходоодоо онсо анхаралаа хандуулдаг байна..

Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Асторга үгэ хэлэхэдээ, гүрэнэй терроризмын политикые бэелүүлжэ болохогүй байһан тухай дурадхалые үндэрөөр сэгнээ. Тусхайлбал, тус районой оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралсалһаннаа уламжалан, эндэ тохёолдоһон шахардуу шанга байдалтай Түбэй Америкэдэ эдэ дурадхал айхабтар ехэ удха шанартай байна.

Африкын бүлэг оронууд тогтоолой проектые Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ табиба. Апартейдэй захиргаанай ЮАР-ай арадта баадхаһан «шэнэ конституци» гэдэгынь ороной олониитэдэ яашье таарахагүй байна гэжэ энэ тогтоол дотор эрид буруушаагдана. Урда Африкын патриодуудые алажа, түрүү үзэлтэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые, эдэбхитэдые барижа, хаажа байһан ушарынь тэрээн тодор мүн лэ буруушаагдана, тэдэниие дары сүлөөлхэ тухай эрилтэ табигдана.

Урда Африкадахи байдалые хойшолуулангүй зүбшэн хэлсэхэ, уряатайгаар ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хандана.

ГҮРЭНЭЙ ПОЛИТИКЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

БЕРЛИН. СССР-тэй хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ гээшэ ГДР-эй гүрэнэй политикын үндэһэ һуури болоно. Республикын байгуулагдаһаар 35 жэлэй турша соо ниитын ажабайдалай бүхы һалбарида хабаатай эдэ харилсаан хоёр гүрэнэй аха дүү ёһоной эдэршэгүй холбоон болотороо хүгжөө гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй президент Э. Мюккенбергер «Нойер вег» журналда толилуулһан статья соогоо бэшэнэ.

Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа ГДР-эй бүхы амжалтануудай бата бэхи үндэһэ һуури байгаа, мүнөөшье байнаар. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай түйлаһан илалта немец арадта шэнэ байдал зохёон байгуулха зам нээгээ һэн. Тиимэһээ республикын байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ажалшадай үүсхэлнүүд гитлеровскэ фашизмые СССР-эй бута сохижо, түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэлэй үргэлжэлэл болохо байна.

СССР-эй ба ГДР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай договорто 1975 оной октябриин 7-до гар табигдаһанай һүүлээр Советскэ Союзтай харилсаа холбоомнай илангаяа үрэ түгэсөөр хүгжөөгдэнэ. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй оршомдо Советскэ Союзтай тогтооһон холбоо барисаамнай республикын саашанхи хүгжэлтэдэ онсо удха шанартай байна. Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Экономическа зүблөөн шэнэ хараа түсэбүүдые табиба.

КПСС-эй ба СЕПГ-гэй дайшалхы харилсаае саашадань бэхижүүлгэ хадаа ГДР-эй амжалтата хүгжэлтые хангана. КПСС-тэ, Советскэ Союзда хандасаарнь хэнэй ямар талада байһые тодорхойлхо шухала гэжэ хэлэдэг байһан Э. Тельманэй захяа заабарида республикын коммунистнууд үнэн сэхэ юм. СССР болон бусад социалис оронуудай арадуудтай хамта ГДР-эй ажалшад эб найрамдал хангахын түлөө, Варшавска Договорой гэшүүн— гүрэнүүдэй политикые бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ гэжэ Э. Мюккенбергер тэмдэглэбэ.

СОВЕТ ДЕЛЕГАДАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

СТОКГОЛЬМ. Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха хэмжээнүүдээр эндэ үнгэргэгдэжэ байһан конференци дээрэ СССР-эй делегациин гэшүүн генерал-майор В. М. Татарников үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин сентябриин 25-да болоһон ойн баярай пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэдэ тэрэ конференцидэ хабаадагшадай анхаралыень хандуулһан байгаа. Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй байһанда тэрээн дотор гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэһэн, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахые урялһан байна. Энэ аюулые зайсуулха хэрэгтэ Стокгольмын хуралдаан горитой хубитаяа оруулха ёһотой гэһэн эрилтэ табина гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглээ. СССР болон бусад социалис оронуудай конференци дээрэ табижа байһан үргэн ехэ хэмжээнүүдэй программа имагтал энэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Сэрэгэй һуралсалнуудай хэмжээе хизаарлаха асуудалда тэрэ саашадаа тогтожо хэлээ. НАТО-гай оронуудай үнгэргэһэн сэрэгэй һуралсалай хэмжээн тэдэнэй сэрэг дайнда үргэнөөр бэлдэжэ байһыень элирхэйлэн харуулна. Норвегиһээ Турци хүрэтэр үнгэргэгдэһэн «Отм Фордж-84» гэжэ нэрэтэй НАТО-гай айхабтар ехэ һуралсалда 300 мянга шахуу хүн хабаадуулагдаһан байгаа.

Т. ЖИВКОВ Ф. ЗИНОВАЦТАЙ УУЛЗАБА

СОФИ. Мүнөө үеын уласхоорондын орео түгшүүрилтэй оршон байдалда Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй дурадхалнууд, үүсхэлнүүд үгэеэ ойлголсолгын, харилсаа холбоо тогтоолгын бата бэхи үндэһэ һуури болоно гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Т. Живков, Австриин Республикын Федеральна канцлер Ф. Зиновацтай уулзаха үедөө тэмдэглээ.

Сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые, тиигээд бусад арадуудта эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхые, аюул тохёолдуулхые оролдожо байдаг империалис бүлэгөөрхидэй харата ябуулгануудые Болгариин хүтэлбэрилэгшэ буруушааба. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолго имагтал иимэ зорилготой байна. Мүнөө тэдэнэр замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргахые бэлдэнэ.

Хүсэ хэрэглэхэ гэһэн хараа бодолые эрид буруушаагаад, дэлхэй дээрэхи орёо шухала асуудалнуудые амгалан ёһоор, хөөрэлдөөнүүдэй ашаар шиидхэхэ шухала гэжэ НРБ тоолоно гээд тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын хөөрэлдөөнүүдтэ Австри гол анхаралаа хандуулдаг юм гэжэ федеральна канцлер мэдүүлээ.

В. ЯРУЗЕЛЬСКИЙ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ВАРШАВА. СССР болон бусад социалис оронуудай промышленна предприятинуудтай харилсаа холбоо тогтоонхой Польшын 60 гаран промышленна предприятиин директорнүүдэй, партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн эндэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэнэй темэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай адлирхуу заводуудтай Польшын промышленна предприятинуудай харилсаае улам үргэдхэжэ байнабди. Энэмнай гансал экономическа бэшэ, харин политическэ ехэ удха шанартай байна.

...АД

...тикын түүхэдэ эгээл ... — «Салют-7» — ...һэн эрдэм шэнжэлэн гэшүүд Леонид ...ир Соловьев, Олег ...й барилгада хабаа...адай республикын ...лда замбуулин түбаярые хүргөө — летчик-космонавт, ...й хоёр дахин Ге...лышевай амаршал... хэлэхэдэ, ВЛКСМ-...комдо суглаарагшад ...ашалгаар угтаба. ...арилгын түгэсхэлэй ...ниинь арадай ажа... удха шанартай, — В. Малышев үгэсэ — Бидэшье космо...лан байдалай аша ...ческа, геофизичес...ооной, хүдөө ажа...е һалбаринуудые



...лышев: «...дайн дажаргүй байһай!»

...гоор шэнжэлгэнүү...і. Газар дээрэхи ...барилгашадай, ма...гонууд нэгэн гэжэ ... Замби түбиһөө ...элгэнүүдэй аша ... Хэрбээ ямар нэ...і шэнжэлгын Газар ...іэй туршада ябуу...идэнэр оройдоол 5 ...да хэхэ аргатай...йгаалиин баялигые ...аар шэнжэлгые үр...түлэб совет арадай, ...й туйлалтануудта ...эбди.

... Малышевай тоб...эй удаа асуудал...

...амбуулинда газетэ...үргэгдэдэг бэ?

...оной байдал тухай ...ээл шухала мэдээ...мжуулагдадаг. Тэрэ ...барилганууд тухай ...ходогбди. Гэр бү...эн мэдээн сэдьхэл

...идэлгэдэ бэлдэһэн ...жэ үгыт?

...онавтнуудай отряд...на ерээ һэм. Юрий ...аринтай суг хүдэл...аб. Түрүүшын нии... 13 жэлэй туршада ... Юу хэлэхэб, хүн...о бэрхэ туршалга...лдэб уларилда, он...ус халуундашье, 50 ...эшье гараха саг ...вигациин, абяанһаа ...дэг аппарадуудые ...едико-биологическа ...дэгдэн хөөрэлгэлэ ... сэдьхэл бодолоо, ...хатуужуулга гэхэ...уһашагүй ааб даа. ...Эрий Васильевич, ...совет-индиин хани барисаата ниидэлгые хүтэлбэрилһэн байхат...

Харюу: Энэ харюусалгата ниидэлгэ уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ ехэ удха шанартай байгаа. Бэлэдхэлнай бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө. Космонавт-шэнжэлэгшэ Р. Шарма дайшалхы ниидэлгэнүүдые хэһэн бэлэдхэлтэй, бортинженер Г. Стрекалов туршалга хэдэг летчигой дүршэлтэй байгаа. Түрүүшын 7—10 хоногой туршада дэгдэн хөөрэлгэдэ дадалга бэрхэтэйгээр үнгэрдэг. Дадалгын удаа бүхы юумэмнай урагшатай болодог.

Асуудал: Энэдхэг ороноор айлшалһан тухайгаа хөорыт?

Харюу: Өөрөө би СССР—Непалай Хани барисаанай бүлгэмэй президент хүм. Тиимэһээ гурбадахяа Энэдхэг орон ошооб. Индиин премьер-министр Индира Гандитай уулзаһанаа, Агра хото хараһанаа, арадай өөрсэ янзын ёһо заншалнуудтай танилсаһанаа, түүхын, соёлой памятнигуудые үзэһэнөө мартадаггүйб. Энэдхэг арадай нэгэн һаналтайгаар, гүн сэдьхэлэй бахархалтайгаар манине угтаһаниинь юунһээшье сэнтэй. Тэндэхи хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ хэлээ бэлэйб: «Замби түбиһөө харахада, манай Газар нэгэ бүхэли, эбтэй эетэй хүнүүдэй һуудалтай бүмбэрсэг мэтээр һанагдадаг. Хүн түрэлтэнэй ори ганса түрэл Газарынь зүришэлдөөгүй, дайн дажаргүй байһай». Энэшье уулзалгымнай гол хараа эгээл иимэ гэжэ һананаб.

Түгэсхэлдэнь ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь И. Федотов суглаарагшадай зүгһөө летчик-космонавтда баяр баясхалан хүргөөд, дурасхаалай бэлэг барюулба.

Спорт

ШЭНЭ МАСТЕРНУУД

СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр Улаан-Үдын техническэ мэргэжэлэй 2-дохи училищиин һурагша Татьяна Гуринова болон «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй инструктор Виктор Вихров гэгшэдтэ хүнгэн атлетикээр СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэ олгогдобо.

Татьяна Гуринова хадаа тренернүүд Петр Михалев болон РСФСР-эй габьяата тренер Виктор Домнин гэгшэдэй һурагша юм. Тэрэ дундуур зайда урилдалгаар Буряадай АССР-эй оло дахин чемпионкэ, рекордсменка болоһон.

Т. Гуринова байгша оной июль һарада «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөндэ 1500 метртэ урилдахадаа, 4 минута 14,8 секундэ саг харуулжа, спортын мастерай норматив дүүргээ һэн.

Тэрэ СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командада кандидат, хүнгэн атлетикын урилдаагаар РСФСР-эй чемпионка, Симферополь хотодо үнгэргэгдэһэн залуушуулай бүхэсоюзна мүрысөөндэ бронзо медальда хүртэгшэ, СССР-эй болон ГДР-эй суглуулагдамал командануудай нүхэд ёһоной мүрысөөндэ хабаадагша болоно.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй РСФСР-эй габьяата тренер Борис Мироманов Виктор Вихровые һурган хүмүүжүүлдэг юм. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө энэ зун Ригэ хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хүнгэн атлетикын арбан зүйлөөр 7555 очко абажа, мастерай нормативые 55 очкогоор үлүүлһэн байгаа.

В. Вихров Буряадай АССР-эй оло дахин чемпион, Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэгшэ, РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, олон зүйлөөр Чарджоу хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ илагша юм.

Тэрэ Б. В. Миромановай һурган һориһон спортын зургаадахи мастер болоно.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

3:0 ТООТОЙГООР ИЛАБА

ФУТБОЛ

Улаан-Үдымнай «Сэлэнгын» футболистнууд ээлжээтэ уулзалгаяа Новосибирскдэ «Чкаловец» командатай үнгэргэхэдөө, эдэбхи, үүсхэлтэйгээр наадажа, талмайн эзэдэй ворота руу гурбан бүмбэгэ сохижо оруулба.

Илалтаараа зоригжоһон манай футболистнууд Тюмень хото ерэжэ, тэндэхи «Геологтой» наадаха юм.

лаха. 23.35— Шатараар дэлхэйн чемпионат. 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Поговорите с Сафоновым»—баримтата фильм. 9.35, 10.35— Физикэ. 10-дахи класс. 10.05, 13.30— Француз хэлэн. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һургаха. 11.35, 12.40— Географи. 6-дахи класс. 12.05— Шатарай һургуули. 13.10— Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 14.00 —П. Неруда. Ажабайдалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 14.45— Түүхын хуудаһанууд. 15.35— Ниитэ нэгэн гэр бүлын мэдэрэл. 16.20 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.50— «Экран» гэжэ теле-суглуулбари. 18.20 —Киножурнал. 18.40— Монгол артистнуудай концерт. 2-дохи отделени.

Москва. 19.30— Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Арадай зөөриие гамнаха» гэһэн хөөрөөн.

Москва. 20.00 — Хүгжэмтэ интервью.

Улаан-Үдэ. 20.20— Соносхолнууд. 20.30— Пионернүүдэй «Салют-Илалта!» гэжэ бүхэсоюзна маршын түгэсхэлдэ зорюулагдаһан дамжуулга.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00 — «Время». 22.35 — «Длинная дорога» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Торпедо» (2-дохи шата).

Уласхоорондо шэнжэлэ...

«СССР ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭ...

Амгалан ажал хэжэ байһан Советскэ Союз эб найрамдалай түлөө, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хорихын ба сүм усадхахын түлөө, ядерна дайнай аюулда эсэргүү тэмсэл шууд сэхээр ябуулна, сэрэгэй талаар зүришэлдөөтэ байдалда эсэргүү байһанаа мэдүүлнэ. Иимэ тайлбари СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин ойн баярай пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүдтэ онсо анхарал хандуулһан хариин оронуудай политическэ ба ниитын элитэ ажал ябуулагшад болон олондо мэдээсэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүд хэнэ.

Мүнөө КПСС арад зонойнгоо зохёон байгуулхы бүхы хүсые тэрэнэй ажалай эдэбхи үүсхэлые Соведүүдэй ороной хүгжэлтын эгээл ехээр түргэдхэлгэдэ зорюулна гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ гээд Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Совет обществын ажабайдалай бүхы талые социализм тухай эгээл үндэр, эгээл эрилтэ ехэтэй, научна үндэһэ һууритай ойлгомжонуудтай тааралдуулхын тулада ажахын, эмхидхэлэй талаар оролдолгонуудые шууд түргөөр бэелүүлхэ шухала байһаниие тэрэ онсолон тэмдэглээ. Коммунизмын ерээдүйн арга боломжонуудые ойротуулхын тулада КПСС хэрэгтэй бүхы юумэнүүдые хуу хэжэ байна. Гадаадын политикын айхабтар һанаа зоборито мүнөөнэй эрхэ байдалда Советскэ Союз ядерна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө эдэбхи ехэтэй, тодорхой сэхэ тэмсэл ябуулна.

Гадаадын политическэ байдалай талаар нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн багахан аад, айхабтар удха түгэлдэр үгэдэ хилын саадахи олониитын, олондо мэдээсэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүдэй хэды ехээр анхарал хандуулжа байһаниинь ойлгосотой. Тэрэ үгэ доторнь эб найрамдалые аршалан хамгаалха гол шухала асуудалнууд табигдаһан, мүнөө үе сагай энэ гол асуудалнуудай талаар СССР США хоёрой хараа бодолнуудта хоёр ороной харилсаа... дорхой, тон зүб сэгнэлтэ үгтэһ...

Адли тэгшэ байдалай, бэе б... дэтэй байлгын ба бэе бэеынгээ ... хэрэгүүдтэ хамаарангүй байлгын ... муудта түшэглэн, совет-америк... саануудые гуримшуулхаһаа онд... жотой арга замай үгы тухай со... бэрилэгшын хэлэһэн үгые Аме... би-си телекомпани онсолон да...

Эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн ... һанаа, харилсаа холбоогоо ... манай хоёр ороной хоорондо ам... бан харилсаануудые байгуулхы... элдэб арга боломжонуудые ... оролдожо байһанаа Советскэ ... тодоор харуулна гээд американ... нүхэсэлэй национальна соведэй ... хы директор Алан Томсон гэг... лээ. Энэ хараа бодол хадаа улас... аюулгүй байдалые бэхижүүлх... дайнай аюулые зайсуулха тодо... боломжонуудые олгоно. Тиигэ... дань Вашингтон тад ондоо хар... баримтална гээд А. Томсон онс... дэглээ. Буу зэбсэгүүдые ехээр б... галгые зогсоолгодо, хамаг з... нөөсые бага болгохо хэрэгтэ зо... һан тодорхой ямаршье дурадха... кын хүтэлбэриин зүгһөө огто ... гүй.

Ядерна дайнай һүжэржэ боло... тар орёо бэрхэшээлтэ үедэ Мо... хэйн олониитын анхарал бэе тэ... ба гээд Бразилиин «Глобус» те... тэмдэглээ. Тиихэдэнь США оло... идхалга хэхэдээ, ямар нэгэ аша... лаха зорилгоор хубхай хооһон ... мэдүүлгэнүүдые хээ болоод ... Америкын захиргаанай бодото... нууд дээрэһээ харахада, Вашинг... тэй харилсаануудаа һайжаруулха ... хүсэл эрмэлзэлгүй байһаар. Сов... юз тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэр... рамдалай түлөө шангаар тэмсэ...

ҮНДЭР СЭГНЭЛТ...

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Нью-Йоркдо үнгэржэ байһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн 39-дэхи сесси дээрэ хэлэһэн үгэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида, мүн ондоошье тээгүүр үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Совет делегациие толгойлогшо уласхоорондын мүнөө үеын байдалда гүнзэгы тобшолол хэжэ, шахардуу шанга болоожо байһанайнь шалтагаануудые элирхэйлэн харуулһан байна. Тэрэ шалтагааниинь гэхэдэ, сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзһаа булюу байдал США да олгохо гэһэн Вашингтоной аюул ехэтэ политика болоно. Имагтал энэ зорилгоор Вашингтон ядерна буу зэбсэгүүдэй талаар хэгдэжэ байһан хөөрэлдөөе таһалдуулһан, хүсэндөө ороод байһан совет-американ хэлсээнүүдые болюулһан байна.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, дэлхэйн хүндэ ехэтэй организациин үндэр трибуна дээрэһээ тэрэнэй политикын хараа шугам хубилалтагүй зандаа үлэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Тэрэнь хадаа эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хүряан абаха, һүүлээрнь сүм усадхаха ябадалда, мүнөө үе сагай онсо шухала бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай.

Тэрэ хараа шугамдаа үнэн сэхэ байһаниень ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ сесси дээрэ СССР-эй эб найрамдалта шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүд элирүүлэн харуулба. Советскэ Союз «Замбуулинай дайдые имагтал амгалан байдалай, хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ тухай» асуудалые сессиин зүбшэхэ зүй... шухала болгон оруулхые дура... зэбсэг бүтээлгын шэнэ шатад... ябадалда хаалта табихын тулада... линай дайдада ядерна зэбсэг... ябадалые хорихо тухай үгэеэ ... хын тулада Соведүүдэй орон онс... хэмжээнүүдые дары түргэн абах... хана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ США-гай ... дура зоргоороо булимтарха үшө... дэдэгынь хэндэшье нюуса бэшэ ...

Уласхоорондын хуули ёһонууд... гада ашатай туһатай үгэ эрид ш... лэхыень ООН-ие уряалан, Сов... юз Генеральна Ассамблейн ... «Бэеэ даанхай бусад гүрэнүүдтэ... политическэ байгуулалтыень ... зорюулагдаһан алалга, хюдалга ... элдэб ябуулганууды гүрэнэй ... болгожо болохогүй тухай» ү... асуудал табяа.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй ... ээр табигдаһан дурадхалнуудта ... хала анхарал хандуулха, гүн ... шэнжэлхэ хэрэгтэй гээд, ООН-ой ... на секретарь Х. Перес де Куэ... дүүлһэн байна. Энэ һанамжыень ... болон ниитын бусад ажал ябуула... литическэ байдал шэнжэлэгшэд ... Хүн зониие алаха, хюдаха ябада... нэй политика болгожо байһан ... эрид шууд буруушааха гэһэн сов... хал түбэй Америкэдэ айхабтар ... шанартай, энэ регионой дотоо... гүүдтэ США-гай хэдо хамааржа... дээрэһээ эндэ тон шахардуу ш... дал тохёолдонхой гээд Никараг... гаадын хэрэгүүдэй министрэй ... Н. Асторга мэдүүлээ.

БАҺАНГИ, БАРДАМ ЗАНГААР...

Уласхоорондын валютна фондын (МВФ) ба шэнэлэн хубилалга ба хүгжөөлгын талаар уласхоорондын банкын (МБРР) эрхилэгшэдэй соведүүдэй жэл бүри зарлагдадаг хамтын сесси үнгэрһэн неделидэ Америкын ниислэлдэ болобо. Хүгжэжэ байһан оронуудай, хэтэрхэдээ Вашингтоной дүтын союзнигуудай аша туһын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай хайша хэрэгээр, имперскэ дээрэлхүү бардамаар хандадагынь харагдаба.

«Дэлхэйн экономико бэрхэшээлтэ байдалһаа гаража ядажа байна» — гээд Индиин финансын министр Пранаб Кумар Мукерджи сесси дээрэ тэмдэглээ. Энэ бэрхэшээлтэ байдалһаа Баруун Европын экономико өөдэлхэеэ болёо, хүдэлмэригүй хүнүүдэй тоо улам олошорно. Хүгжэжэ байһан оронуудай үри зээлинь үзэгдөөгүй ехэ болоо, тэдэнэй олонхинь үгыржэ, хүн зониинь үлэн хооһоор ажаһууна, валютынь үнэ сэн унана.

Вашингтондо зарлагдаһан сессидэ хабаадагшад олохон хараа бодолоор арсалдабашье, нэгэхэн асуудалаар хамта байба: уласхоорондын экономикые һайжаруулхын тулада США-гай банкнуудай процентнэ түлөөһые доошолуулгаар США-да банкын процентнэ түлөөһэнэй зорюута дээшэлүүлэгдэһэн ушарһаа ондоо оронуудайхида орходоо американ банкнуудта мүнгэ хадагалхань бариишатай болоно. Ушарынь гэхэдэ, хадагалагдаһан капиталай процентнэ түлөөһэниинь ехэ байха зэргэтэй. «Энэ дисбаланс хадаа Европодо экономикоёо һэргээхэдэнь, үгытэй гүрэнүүдэй экономическа хүгжэлтэдэнь аргагүй шухала 100 миллиард долларые жэл бүхэндэ ондоо гүрэнүүдһээ алдахуулан, хариин капиталые Америкэ руу урадхуулжа байна» — гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдэрнэ.

США-гай банкнуудта мүнгэеэ хадагалхын тулада маркануудаа, фунтнуудаа, пенэеэ, лирэнүүдээ, динарнуудаа, песогоо, франкнуудаа доллароор андалдаха хэрэгтэй ха юм. Долларто эрилтын ехэ болохотой хамта американ валютын үнэ сэн аяар 30—50 процентээр дээшэлжэ, доллароор тоосоо хэгдэдэг уласхоорондын худалдаа наймаанай эд бараанай үнэ сэн баһал дээшэлхэ баатай болонхой. Энэ ушарһаа илангаяа хүгжэжэ байһан оронуудай валютна нөөсэнь бага болоно, үри зээлинь дээшэлнэ. «Иимэ ехэ гаргашые бидэнэрэй саашадаа дааха аргамнай һалаа», — гээд Латиин Америкын 23 гүрэнэй ба испан хэлэтэй бусад гүрэнүүдэй үмэнэһөө сесси дээрэ үгэ хэлэһэн Аргентинын экономи... нистр Бернардо Гринспун мэдү... тиин Америкын оронуудай бүхы ... линь 350 миллиард доллар боло... зээлитэй бүхы гүрэнүүдэйхи 800 ... долларто хүрэнхэй.

НАТО-гай талаар союзнигуудын ... ковска түлөөһэ бага болгохо эри... да табяа, тодорхойлон хэлэбэл, ... британиин финансын министр Н... гэгшэ «США-гай бюджедтэ хэмһэ... ехээр үлүү гаргашын хэгдэжэ ба... һаа банковска түлөөһэнэй хэм... жэ дээшэлээ» гэжэ зааһан бай...

Эдэ бүхы эрилтэнүүдтэ США ... га арсалтаар харюусаһан байха ... на хүгжэжэ байһан оронуудта ... экономическа баалалта үшөө ... даха гэжэ Вашингтон ойлгуулаа ... МБРР-тэ оруулдаг гэшүүнэй ... хэмжээе дээшэлүүлхэһээ США ар... гэй хүтэлбэрилхы орган болохо ... рын комитет» гэдэг Америкын б... үри зээлидэ ехээр ороһон орону... далые хүнгэлхэ тусхай фонд бай... хай хүгжэжэ байһан оронуудай ... арсаһан байна.

США-гай хара амияа хараһан ... орхихогүй байһаниинь эли болоо, ... саанаһаа урдань орожо байһан ... капитал бюджедэйнгээ үлүү ех... бүглэхэдэнь туһална» — гээд ... журнал онсолон тэмдэглэнэ. Хүг... һан оронуудта туһалхын тулада ... захиргаан Пентагонһоо мүнгыень ... абахагүй. Таанадай нэгэхэн ... найдахадатнай болохо. Уласхоор... лютна фондоор экономикыетнай ... шуулгада» хэрбээ зүбшөөлөө ... гаа һаатнай, кредиторой зүгһө... зарим тэдыгээр һуларха байна ... рикан делегаци сесси дээрэ ... байха юм. Бүгэдэндэ мэдээжэ ... ёһоор, тиимэ «гуримшуулга» үр... ороһон гүрэнүүдые экономикоёо ... рилгыень һуларуулгада, политиче... та хэхэ, баруун оронуудай моно... дай ээрхэлгэдэ, ажалшадайнь ... һуудалай эрид муудаха ябадал... хүргэдэг байһан гээшэ.

В. ВАС...
О. ШИР...
О. ПОЛЯКОВ...

Редактор Р. Б. ГАРМА...

..., 23, редактор—2-59-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 ...66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности в строи... —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 ... —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35-95.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-04721. Заказ № 226. Индекс 04649.